"Darbininko" leidinys No. 12

Svarbųs Klausimai

Ar yra Dievas? Ar Kristus yra Dievas? Ar žmogus turi dušią? Ar kilo žmogus iš beždžionės? Ar apsunkina žmogų Dievo įsakymai?

Paraše F. V.

Kaina 10 centų.

1917 m.
"Darbininko" Spauda
242 W. Broadway, So. Boston, Mass.

"Darbininko" leidinys No. 11

Svarbus klausimai

Ar yra Dievas? Ar Kristus yra Dievas? Ar žmogus turi dušią? Ar kilo žmogus iš bezdžionēs? Ar apsunkina žmogų Dievo įsakymai?

Paraše F. V. Pranas Virakas (1871-1966)

Kaina 10 centų.

1917 m.

"Darbininko" Spauda

242 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Ar yra Dievas?

Ar yra Dievas? Rodos, tokį klausimą galētų pastatyti tiktai mažas kūdikis, bet ant nelaimēs, taip nēra. Tas klausimas šiais laikais, o ypač tarpe Amerikos lietuvių, tai yra kasdieninis klausimas, kurį tampo visoki bedieviai, laisvamaniai ir socijalistai su''cicilikēliais'' taip, kaip čigon's plēkus, ir kožnas savo išminties ir gudrumo masteliu mastuoja ir kraipo, kaip kalakutas uodegą, ir tarška, kaip gramafonas, arba žydo šeine-katarinka. Ir visi į laisvamanybēs birbynēlę pūčia ir beldžia į socijalistišką barabaną, kad net dulkēs rūksta ir žodžiai, kaip skiedros malkas kertant, laksto. Taip kad jau mūsų žmonelēms besiklausant tų zaunų net ausys atbunka ir dirksniai nusilpsta.

Tai-gi, tamstelēs, nemanykite, kad ir aš į tą pačią dūdą savo birbynę pūsčiau. Ne, aš tamstoms paaiškinsiu tą dalyką taip, kaip jį aiškina ir supranta tikri mokslavyriai, tikri mokslinčiai ir pasaulio galvočiai, universitetų garbingiausi profesoriai ir specijalistai įvairiose mokslo šakose. Žinoma, čia tiktai vartosiu prirodymus ir išsireiškimus vien tokius, kokius ir nemokyčiausias žmogelis galētų aiškiai ir lengvai suprasti ir įsitēmyti; dēlto ir vengsiu visokios moksliškos nomenklaturos ir tiem panašių dalykų.

Kad yra Dievas visupirmiausia tai patvirtina Švento Rašto senasis ir naujasis įstatymai, visi pranašai ir evangelistai su apaštalais.

Tą pat patvirtina **viso pasaulio tautų tikējimas į Dievą.**

Pereikime visą pasaulį skersai ir išilgai, prisiveizēkime visoms žmonių rasēms, tautoms ir giminēms, o pamatysime, kad visos tautos tiki į Dievą, tiki į Dievo buvimą. Ir tiki dēlto, kad tai yra žmogui prigimta. Vieni garbina tikrąjį Dievą, kiti Dievo sutvērimus ar gamtos apsireiškimams duoda Dievui prigulinčią garbę, bet vienok, visi ar šiokiais, ar tokiais būdais Dievą šlovina ir jam garbę atiduoda ir tuomi pačiu jau liūdija, kad Dievas yra.

Dievo buvimą liūdija Dievo įstatymai.

Tamstos gerai žinote, kad kiekviena karalystē, kiekviena valstija, kiekvienos šalies valdžia išleidžia ir turi savo įstatymus, ir nepildančius arba peržengusius tuos įstatymus baudžia. Bet pasakykit tamstos man, kada ta valdžia baudžia už peržengimą tų įstatymų? Aš taip manau, kad tamstos tuojaus atsakysite, kad tada baudžia, kada pastebi, kad jos įstatymai yra peržengiami.

O kaip tamstos manote, jeigu valdžia nematytų ir nežinotų, kad įstatymai yra peržengti, nepildyti, ar baustų kaltininkus ar ne? Aiškiai matosi, kad ne. Nes kaip ir už ką jinai baus, jeigu jinai nežino ir nemato, kad jos įstatymai neišpildyta, peržengta, sulaužyta.

Dabar matote, kad apart šalies įstatymų, mes, kiekvienas žmogus turime savo širdyje įrašytus Dievo įstatymus, už kurių peržengimą mumis Dievas baudžia. Tegul žmogus tuos prisakymus peržengs nors paslapčiausiojc vietoje, tegul nors mintyj, o bausmę Dievo tuojaus pajus, tuojaus pradēs jį graužt jo sąžinē ir išmētinēt už peržingimą Dievo įstatymų. O tas tai ir parodo, kad yra Dievas, kursai žmogų baudžia už nepildymą jo įstatymų.

Jog Dievas yra, tai rodo Dievo darbai.

Prisiveizēkime šviesioje naktyje į puikų dangaus skliautą šviesiomis, žvilgančiomis žvaigždelēmis nusagstytą. Kaip jisai yra puikus, ir koki begalinē daugybē tų žvaigždelių? o kiekviena kitokio didumo, kitokios šviesos, spindējimo, blizgējimo, kitaip šviečia, žiburiuoja, kitaip žēri: kiekvienos kitokia grožē. Bet paklausykime ką apie jas mokslinčiai-žvaigždininkai astronomai pasakoja. Jie matematiškai apskaitliuoja jų didumą, šviesumą, sunkumą, tolumą, kaip jos toli randasi nuo saulēs, nuo žemēs ir viena nuo kitos, spēką, su kokia jos viena kitą traukia, greitumą, su kokiuom jos lekia savo keliais svieto dausų erdvēse, ir tiktai parašytas tas skaitlines pamačius, žmogaus protas pasirodo menkutis. O kas tą viską sutvērē, ir sutvarkē, koks tai turējo būt išminties šaltinis? O tą išminties šaltinį, tą begalinę galybę mes ir vadiname Dievu. Kas nori plačiau sužinoti kaip sutvarkyta dangaus kūnų padējimai, koks jų didumas ir tolumas vieno nuo kitų, nuo ko pasidaro saulēs ir mēnulio užtēmimai ir tiems panašūs dalykai, — tai tas tegul perskaito bent kokį didesnį astronomijos vadovēlį, o jeigu neturi po ranka didesnio vadovēlio, tai tegul bent perskaito Flammarijono apie dangaus kūnus.

Dievo įstatymus pildo netik dangaus kūnai, bet ir mažiausi Dievo sutvērimēliai, iš kurių viskas susideda, kuriuos atomais vadina, kurie yra tokie maži, kad norint sudēti iš jų šmotelį, tokį didumą kaip ta dulkē, kurią, saulēs spinduliui kambaryje šviečiant, matai lakiojančią ore, — tai reikētų visą žmogaus amžį suvartot, kad su sauja kas minutą imt po kelis milijonus atomų ir kraut į vieną krūvą, nes jie skaitliuojasi sekstilijonais. Tai tokių maželiausių atomų mokslinčiai yra ištyrę apie 80 rūšių. Iš

jų vieni yra tokie, kurie jungiasi į porą, kiti yra tokie, ką vienijasi keturi į krūvą, o kiti dar daugiaus. Bet mokslinčiai iš kalno, gal neapsirikdami pasakyti, kad ta rūšis tik su ta vienysis, kad ta jungsis tik po du, o ta po keturis ir tt. Ir ką mokslinčiai nedarē, norēdami kitaip jas suvienyt, su kitų rūšių atomais, — nieko negalējo padaryti. O dēlko? Delto, kad ir tie mažiausi Dievo sutvērimēliai pildo Dievo įstatymus ir tuomi patvirtina tiesą, kad Dievas yra, nes Jo įstatymus žino.

Jeigu matome, kad įstatymus pildo ir dideliausi dangiški kūnai ir mažiausieji vos tik per padidinamus stiklus matomi atomai ir kad tie įstatymai yra kopuikiausia surēdyti, jeigu tie visi dalykai ir visų dangiškųjų kūnų keliai ir judējimai taip matematiškai apskaitliuota ir nusverta, kad nieko nēra nei per daug, nei per mažai, tai mes žinome, kad turējo būti tokia begalinē išmintis, kuri tą viską sugalvojo ir padarē, o tą begalinę išmintį mes ir vadiname Dievu.

Jeigu mes matome kokį daiktą, ar mašiną, ar laikrodį, ar ką kitą, — tai mes žinome, kad jį kas nors padarē. Ir juo mandresnis padaryta daiktas, juo žinome, kad ir tas, kurs tą daiktą sugalvojo ir padarē yra gudresnis. Taip ir su pasauliu yra. Pasaulyje viskas taip puikiai sutvarkyta, taip matematiškai apskaitliuota, padalyta, taip visoki dalykai nuo didžiausių iki mažiausių kiekvienas savo vietoje ir savo tikslui tinka, geriausiai padarytas ir pritaikytas, kad jau geriau ir būt negali. Del to ir tas, kurs tuos dalykus sutvērē ir sutvarkē, ta išmintis amžinoji, tas begalinis protas, tas sutvertojas ir yra tas, ką mes vadiname Dievu.

Pasaulyje yra dvejopos spēkos: pirmos iš jų vadinama aukščiausiomis, o antros že-

miausiomis. Prie augštesniųjų spēkų priskaitoma yra elektra ir mechanika, o prie žemesniųjų arba žemųjų priskaitoma karštis arba šiluma.

Visos augštosios spēkos visados veržte veržiasi pereiti į žemąją spēką, į karštį. Jeigu viena iš augštesniųjų spēkų pereina į kitą augštesnę spēką, tai jinai nieko nenustoja, jinai pasilieka tokia, kaip ir buvo pirm perējimo. Paimkime pavyzdį tokį: su kiek elektros padarysi mechanišką spēką, su tiek pat mechaniškos spēkos tiek pat padarysi elektros. Arba atbulai, su kiek mechaniškos spēkos padarysi elektros spēką, su tiek elektros spēkos padarysi mechaniškos spēkos, ir tose permainose vienos spēkos į kitą niekas nesusimažins, spēka pasiliks čielybēje.

Bet visai kitaip bus, jeigu mes mechanišką spēką apversime į karštį — tada jau su tuom karščiu mes galēsime tiktai puse tiek padaryti mechaniškos spēkos. Tas pats bus jeigu mes elektros spēką apversime į karštį, ir-gi su tuom karščiu mes galēsime tiktai pusę tiek padaryti Matote koksai didelis yra skirtumas iš permainymo vienos spēkos į kitą. Tēmykite tą apsireiškimą, nes jisai mums yra svarbiu dalyku mūsų tirinējamame klausime. Jeigu du vaikinu imasi, tai jiedu abu sušįla. Ką tai reiškia? tas reiškia tą, kad jiems besiimant jų mechaniškoji spēka pereina į karštį ir delto jie sušįla ir susilpsta. Neteptais ratais važiuojant, sukimosi mechaniškoji spēka pereina į karštį ir net vežimo ašį uždega ir tiems panašūs dalykai atsitinka ir tt.

Mes pasaulyje matome visame kame sukimosi dangaus kūnų, tai yra mechaniškąjį jēgos eikvojimasi. Tai kaip tamstos suprantate ir manote, ar pasaulis bus amžinai, ar ne? ar pasaulis turējo pradžią, ar ne? Aš manau, kad čia lengvai kožnas gal suprast, kad pasaulis

turējo pradžią, ir turēs turēti pabaigą, nes eikvojant ar pirmiaus ar paskiaus, ar anksčiaus ar vēliaus — vis-vien ateis kada nors toks laikas, kad tos spēkos sumažēs ir išsisems, o tada, žinoma, turi būt jo pabaiga.

Jeigu mes matome, kad svietas kada nors turēs pabaigą, nes išeikvos savo spēkas, tai mes turime suprasti, kad jisai turējo turēt ir pradžią, o žinodami, kad iš nieko niekas pats per save nepasidaro, tai ir vēl prieiname prie to paties išvedimo, kad tą viską sutvērē kokia nors Galybē, Esybē gudriausia, galingiausia, viską žinanti, viską permatanti ir viską galinti, o tą esybę mes ir vadiname Dievu.

Šv. raštas sako: "Darbai rankų Tavo, Viešpatie, liūdija apie Tave."

Dievo buvimą liūdija patys bedieviai.

Savo netikējimu ir užsipuldinējimais ant Dievo patvirtina tą tiesą, kad Dievas yra, nes jeigu Dievo nebūtų, tai jiems nebūtų nei reikalo ant Jo užsipuldinēti. O dabar jų sąžinē juos kremta ir graužia už jų netikējimą, ir jie taip daro, kaip tos Lietuvos kurapkos, kurios žiemos laiku vanagą pamačiusios, sukiša galvutes į sniegą ir mano, kad jau nuo vanago pasislēpē ir kad jau joms pavojus negręsia. Taip lygiai daro ir bedieviai; jie sau mano: — sakysime, kad Dievo nēra — ir nebus, o čia nabagēliai labai apsigauna ir parodo savo nesusipratimą ir proto netobulumą.

O mes, broliai, tikēkime, kad Dievas yra ir nesiduokime visokiems ištvirkēliams suklaidyt, — o būsime ir čia ir po mirties laimingi.

Ar Kristus yra Dievas?

Mes, katalikai, visi tikime, kad V. J. Kristus yra Dievas ir žmogus, nes taip mus mokina mūsų motina, Bažnyčia šventa. Ir taip mes esame prie to pripratę, tarsi, tai yra mums prigimta, ir baisiai mūs jausmus ir protą erzina ir įžeidžia tas, kas stengiasi garsint ir platint priešingas tam mūsų tikėjimui ir įsitikinimui paskalas. Bet to negana, kad tikėt. Reikia mokėt kuomi ir netikėliams prirodyt, kad mūsų tikėjimas nėra paikas, kad mes žinome, į ką tikime ir ant jų užmētinējimų ir kabinējimųsi prie mūsų šv. katalikiško tikējimo tiesų galētumēme nurodyt jų nuomonių klaidingumą, o tas yra ne taip labai sunkus dalykas.

Mokslo vyrai tiems visiems dalykams tur ir faktų, bet tie vsi dalykai mažai mokytam žmogui labai sunkiai yra suprantami. Dēl to mes čionai jų ir nevartosime. Mes vartosime tiktai papraščiausių paprasčiuosius, tiktai suprantamiausius išrodymus.

Tarp daugelio kitų užsipuolimų ant katalikų tikējimo tiesų labiausiai netikēliai bombarduoja V. Kristaus Dievystę. Jie sako, kad Kristus buvo taip sau gudrus, išmintingas žmogus ir daugiaus nieko. Dabar mes pažiurēkime, ar jie turi tiesą, taip sakydami, ar ne.

1. Kad Kristus yra Dievo Sūnumi, tai apie tai ne vienoje vietoje šv. evangelijoje yra užrašyta.

2. Tai liūdija Jo padarytieji stebuklai.

3. O labiausia tai liūdija Jo prisikēlimas iš numirusių.

Kas evangelijoje yra rašyta apie Kristų, kad Jisai yra Dievo sūnumi, tai gal kiekvienas perskaityt ir matyt tai. Apie tai ir nekalbēsime. Bet nors biskį pagalvosime apie Kristaus stebūklus ir jų reikšmę.

Kad vieną kartą Jonas nusiuntē savo mokinius pas Kristų paklaust, ar jisai yra tas sūnus Dievo. kurs turi ateiti, ar kito reikia laukt, tai V. Kristus šitaip atsakē: "Parēję pasakykite Jonui: akli mato, nebyliai kalba, raupuoti apčystyti, numirēliai iš numirusių keliasi, pavargēliams evangelija apsakinējama." Ir tą visą Kristus kalbējo akiveizdoje dideliausios žmonių minios. Tai reiškia, kad meluot negalējo, nes būtų tuojaus minia užprotestavusi. O kas tokius dalykus daro, tai turbūt Dievas.

Kristaus didžiausi neprieteliai buvo farizejai ir saducejai žydų mokytojai ir kunigai ir jei tiktai jie būtų pamatę bent kokį apgaudinējimą, tai tuojaus būtų išbliovę, o to nerandame niekur užrašyta.

Vieną kartą su farizejais kartu Kristus buvo viename name ir atnešē žmogų nuo senai suparaližuotą, ir Kristus visų akiveizdoje pasakē: "Kelkis, ligoni, imk lovą savo ir eik namo." Ir tas kēlēs ir nuvējo namo sveikas. O farizejai tiktai pasipiktino iš Kristaus delto, kad išgydē dienoje subatos, tai reiškē visi pripažino tą išgydymą už faktą, nes visi savo akimis tai matē.

Toliaus skaitome, kad vieną kartą Kristui būnant ant ežero valtyje su apaštalais ištiko dideliausia audra ir jau laivas pradējo skęsti, o V. Kristus tuom kartu miegojo. Apaštalai pažadino Kristų, kurs paliepē audroms nurimti. Ir tuojaus nurimo vējai ir vilnys. O tokiuos dalykus gal padaryt tiktai Dievas.

Kartą V. Kristus buvo vienon šalin iškeliavęs su mokytiniais, o Marijos Magdelenos ir Mortos brolis Lozorius numirē, ir buvo palaidotas. Tuom kart V. Kristus parkeliavo į tą miestą. Tada Marija Magdelena bēgo prie Kristaus ir verkdama šaukē: "Viešpatie, kad

tu būtumei čia buvęs, mūsų brolis nebūtų numiręs.'' Ir V. Kristus jos pasigailėjęs prikėlė Lozorių iš numirusių akyveizdoje daugelio žmonių, o Lozorius jau buvo pradėjęs pūt. O tokius dalykus padaryt gal tiktai Dievas.

Bet labiausia už viską parodo Kristaus Dievystę, tai Jo prisikėlimas iš numirusių. Dėlto ant to fakto biskį ilgiaus mes ir apsistosime, kad suprast to fakto teisingumą ir svarbą.

Kad Kristus prisikėlė iš numirusių, tai liūdija šv. evangelija, tai yra apaštalai. Tai liūdija ir Kristaus priešininkai.

Ir bedieviai, negalėdami tą faktą užginčyt, štai ką sumanė: - Jie sako: Kristus nebuvo numiręs. O reiškia, jeigu jisai nebuvo numiręs, tai negalėjo ir iš numirusių prisikelt. Ir atliktas kriukis.

Bet tas netiesa.

Kad Kristus numirė, apie tai liūdija Kristaus mokytiniai ir už tą tiesą savo galvas paguldė, tą liūdija V. Kristaus Motina, tą liūdija Rymo valdžia, tą liūdija pagaliaus ir patys žydai.

Žinome, kad Kristus taip labai buvo nukankintas, kad jau vos gyvas užėjo ant kalno Kalvarijos, kur buvo prikaltas prie kryžiaus. O tai buvo prieš pat žydų šventes ir jie nenorėjo, kad per šventes tie kūnai pasiliktų ant kryžiaus, tai pasiuntė kareivius, kad jiems kaulus sulaužytų, o kareiviai radę Kristų mirusį, kaulų nelaužė, o latrams, kurie dar buvo gyvi sulaužė kaulus, kad numirtų.

Kareivių viršininkas dėl persitikrinimo, ar ištiesų Kristus numiręs, perdurė Jam šoną ir iš šono ištryško kraujas ir vanduo. Ir tas faktas moksliškai yra ištirtas ir prirodyta, kad iš gyvo žmogaus tiktai kraujas gal ištrykšti, o ne vanduo. Reiškia, Kristus jau buvo miręs, jei iš jo šono ištryško kraujas ir vanduo.

Kristaus mokytinis Nikodemas nuējo prašyt pas Pilotą, kad daleistų nuimt kūną Kristaus ir palaidot. Pilotas paklausē Rymo kareivių viršininko — centauro arba šimtininko, ar jau Kristus miręs. Ir šis patvirtino oficialiai, kad miręs ir tada Pilotas leido Jį palaidoti.

O užvis geriausia liūdija, kad Kristus buvo miręs, tai Jo Motina. Kada nuēmē nuo kryžiaus ir paguldē ant rankų Motinos, tai nejaugi ji būtų nepažinusi, kad Jisai nenumiręs, nejaugi jinai būtų davusi jį gyvą palaidoti. Tas yra negalima. Motiniška širdis to niekados nedaleistų. Taip-pat ir mokytiniai savo mieliausią Mokytoją gyvą nebūtų laidoję į kapą. Tas negalima.

Kad Kristus buvo miręs, liūdija ir žydai, nes jie prie grabo pridējo pečētis dēl ženklo, kad kas nepavogtų ir sargus pristatē, kad dabotų.. Ženklina, kad abejonēs apie mirtį visai jokios nebuvo.

Jei Kristus tikrai numirē, tai tikrai ir iš numirusių prisikēlē.

Apie tai liūdija Kristaus mokytiniai, apie tai liūdija ir žydai.

Kristus po savo iš numirusių prisikēlimo keletą kartų pasirodē savo apaštalams ir mokytiniams, tai vēl moterims, tai netikinčiam Tamošiui davēsi čiupinēt savo žaizdas rankose ir šone, tai vēl pasirodo daugybei žmonių, kada žengē į dangų.

O kad tas viskas tikriausia tiesa, tai visi Kristaus mokytiniai tą paliūdijo savo kraujo praliejimu.

Dabar žiurēkime, kaip liūdija žydai. Kaip žinome, Kristų palaidojus jie užpečētijo grabą ir pastatē sargus. Bet, kad Kristui kēlus sargai nuvējo apie tai pranešt kunigams, tai ką tie daro? O gi nieko gudresnio nesumano,

kaip tikt papirkt sargus, kad sakytų, jog Kristaus mokytiniai jiems užmigus pavogē Kristaus kūną. O dēl ko jie nieko kito nesugalvojo? Dēlto, kad jie visi žinojo, kad Kristus ištiesų kēlēs iš numirusių. Kvailas taippat sargų sakinys, kad jiems bemiegant Kristaus mokytiniai pavogē kūną. Juk jeigu jie miegojo, tai jie nematē, o kad nematē, tai ir nežino, kaip ir kas atsitiko. Bet to negana, mes žinome, kad kiekvienoje valstijoje, jei kareivis pastatytas ant sargybos užmigtų ir daiktą, kurį jisai sergēja pavogtų, tai tą kareivį valdžia skaudžiai nubaustų. O tenai kaip tik matome visai priešingai — tenai jų nieks nenubaudzia, o kodēl? Dēlto, kad valdžia žino, kad jie nekalti, nes V. Kristus iš numirusių prisikēlē, o Jo niekas nepavogē.

Dabar dar prisižiūrēkime, ar buvo reikalas apaštalams vogt V. Kristaus kūną. Visai ne.

Mes žinome, kad pavogt Kristaus kūną, tai būtų buvę labai sunkus dalykas, nes sargai sergējo ir buvo grabas akmeniu užristas ir užpečētytas ir už tą pavogimą, jei būtų sugavę, tai būtų vogusius labai nubaudę, o naudos iš to pavogimo jokios nebūtų buvę. Tai kaip matome čionai dalykas dideliai sunkus, pavojingas. Dalykus gi, kurie sunkūs ir pavojingi, atlieka žmonēs tiktai iš didelio reikalo ir už didelį atlyginimą, užmokesnį. O čionai nei vieno, nei antro negalima prirodyt.

Jeigu apaštalai tikējo į Kristaus Dievystę ir teisingumą Jo mokslo, tai jie tikējo, kad Jis prisikels iš numirusių. Tai reiškia nebuvo nei mažiausio reikalo tą kūną vogt. O jei jie netikējo Jo žodžiams, tai reiškia laikē Kristų už apgaviką. Tai kam dar jiems lyst į tokį baisų pavojų, iš kurio neturēs jokios naudos?

Ir taip Kristus iš numirusių prisikėlė išties. O jei Kristus prisikėlė, tai Jisai yra Dievas, nes tik vienas Dievas gali tai padaryt. O jei Jisai yra Dievas, tai ir Jo mokslas šventas, Dieviškas. Ir mes į jį tikime ir už jį gatavi galvas savo padėt, jei būtų reikalas. O bedieviai gal sau pliaukšt, ką tiktai jie nor, o mūsų tikėjimo neišgriaus mūsų širdyse, nes mes žinome ir suprantame, į ką tikime, o Viešpats Kristus tikinčiuosius sušelps savo šventa malone, pagundoms ir abejonėms užėjus.

Delto tegul Jam būna amžina garbė, šlovė ir dėkavonė nuo viso sutvėrimo per amžių amžius.

Ar žmogus turi dušią?

Ko tie žmonės šią gadynę neprasimano, neišmislija. Jau tik turbūt nebereikalo vietoj puodynių ant pečių nešioja galvas ir tai ne bile kokias galvas, bet su... smegenimis. O pas kitą tuose smegenyse, tai vyruti, proto joje... kiek? čiel's glėbys.

Tik prisiveizėkime aplinkui ir ko mes nepamatysime? visokeriopas mašinas su daugybėmis ratų, ratukų, ratelių, o jie visi sukas, tarška, barška, kruta; net dideliausi fabrikės triobėsių mūrai kruta, dreba nuo jų balso, nuo žvangejimo, ir darbas galvatrukčiais eina, ir visoje dideliausioje dirbtuvėje nėra nei vieno rato nei ratelio, kurs nebūtų reikalingas arba netoks, kokio toje vietoje reikėtų. O kas tą viską sugalvojo, padarė, tai vis žmogaus mokslas, protas ir prityrimas.

Geležinkeliai, telegrafai, telefonai, grafofonai, fotografijos ir kitoki įvairiausi mokslo išradimai ir tvariniai, tai vis yra žmogaus proto vaisiai.

Advokatai, daktarai, pirkliai, muzikantai, amatininkai, karvedžiai, jureiviai, mokytojai ir kunigai; kiekvienas eina tam tyčia paskirtus mokslus ir ilgiausius metus mokinasi reikalingą mokslą. Ir visi tie mokslai žmonijai yra labai reikalingi, nors mes ir nelygiai jų visų svarbą suprantame ir jų reikalingumą atjaučiame.

Bet grįžkime atgalios prie svarstymo pradētos tēmos.

Visi katalikai tikime, kad žmogus turi dūšią ir kad ta dūšia nemirtina, nemari.

Bet šiuos laikuos atsirado lietuvių tarpe ir tokių, kurie skelbia, kad dūšios nēra, kad žmogus esąs tiktai gudriausias gyvulis ir kad su mirtimi išnykstąs taip, kaip ir kiti gyvuliai. Bet norint suprast klaidingumą jų manymų, reikia bent kiek giliau įsigilinti į dalyką, tai yra, paveizēt, kas ta dūšia ir kokios tos dūšios ypatybēs, o jau ten toliaus, klausimas, ar yra dūšia pats savaimi nupuls, kaipo neturintis pamato arba išrištas.

Žmogus susideda iš dviejų skirtingų dalelių, tai yra, iš kūno ir dūšios, (sielos). Kūnas tur savo ypatybes, o dūšia savo. Ir tos ypatybēs viena nuo kitos skiriasi, kaip dangus nuo žemēs. Bet nors tas mums nesvarbu, kokios tos ypatybēs, bet mums svarbu jos žinot dēlto, kad jeigu yra ypatybēs, tai yra kas nors toks, kam tos ypatybēs priklauso. O tas tai ir yra tikslu mūsų šio straipsnelio.

Kūnas, tai yra toks daiktas, kurį mes galim jausti savo arba visais penkiais kūno pajautimais, tai yra: pauostymu, paragavimu, dasilytējimu, regējimu, girdējimu arba bent vienu iš jų.

Imkime pavyzdį, na kad ir duoną. Kad duona yra kūnas, mes galime jaust dasilytējimu: ar kieta, ar minkšta, ar sunki; galim jaust regējimu: ar balta ar pilka, ar juoda; paragavimu: ar prēska, ar rūgšti; pauostymu: ar kvepia, ar smirda ir tt.

Kaip matome, kiekvieno kūno ypatybē yra ta, kad mes jį galime jausti savo kūno pajautimais.

Prie skaitliaus kūnų, mes priskaitome žemę, saulę, žvaigždes, žmones, gyvulius, vēją, ugnį, elektrą, šaltį, kvapsnį ir tt.

Vienus kūnus mes savo jausmais pažįstame jaučiame kaipo: žmogų, saulę, žvaigždes ir tt. Smarvę mes užuodžiame, balsą girdime ir tt. O kitus kūnus mes pažįstame vien iš jų ypatybių, kaip tai: elektrą. Mes pačios elektros nematome, bet mes žinome, kad jinai yra, ir jos veikimą galime patirt ir išbandyt, matant šviesą ir spēką. Tai matote tamstos, kad yra ir tokių kūnų, kurinos mes pažįstame tiktai iš jų veiksmų ir ypatybių.

Bet koks tas kūnas ten nebūtų, kiekvienas užima vietą, kiekvienas kūnas persikēlimui in kitą vietą reikalauja laiko, ir atlikimui to dalyko, reikalauja kelio. Kaipo tai: mes važiuodami iš Lietuvos į Ameriką, važiavome per Vokietiją, per jures, iki atkakome į tą vietą, kurioje gyvename. Mes kasdien eidami į darbą turime pereit tą plotą, kurs randasi nuo mūsų namų iki dirbtuvēs. Paukštis lekia oru, elektra lekia vielomis arba oru, balsas oru. Ir mokslinčiai, specijalistai yra gana gerai išskaitliavę, kaip greitai elektra, kaip greitai balsas, kaip greitai šviesa perbēga kokį tolumą, tai yra savo kelią, atstumą nuo vienos, iki kitos vietos.

Daiktus, turinčius viršminētas ypatybes, mes ir vadiname kūnais.

Tai tiek abelnai apie kūnus, bet žengkim toliaus.

Nekurie gydytojai sako: supiausčiau visą žmogų ir niekur dūšios neradau.

Koks negudrus pasakymas. Juk jeigu dūšia būtų kūnas, tai jisai ją būtų radęs, o kad jinai yra dūšia, tai kaip-gi jisai ją galējo rast? Jeigu jisai ją būtų radęs, tai jau jinai nebūtų buvusi dūšia, bet būtų buvusi kūnas, ba jau jinai būtų turējusi užimtą vietą, o kaip mes žinome, kad tas daiktas, kurs užima vietą, tai ir yra kūnas.

Dabar prisiveizēkime į gyvūnus.

Mes žinome, kad kožnas gyvas daiktas turi tą svarbiausią ypatybę, kad jisai jaučia, — o jausmas pas įvairius gyvūnus įvairiai apsireiškia ir įvairiai yra išsitobulinęs, tai yra vieni mažai ką jaučia ir mes sakome, kad jie nejautrūs, o kiti labai jautrūs, ir tokį gyvulių jautrumą ir prigimtą nuovoką paprastai dažniausiai vadinama instinktu.

Tą instinktą, kaip kiti gyvūnai, taip lygiai turi ir žmogus. Kaipo pavyzdį galima paimt tai šaltyje ir darganoje, taip žmogus, taip gyvuliai ieško šiltesnēs vietelēs; alkanas, badaujantis ieško maisto; pavojui ištikus ginasi arba slepiasi. Ir daugelis tiems panašių dalykų atliekama instinktyviai. Kūno ypatybēs yra tos, kad jisai užima vietą, kad jisai yra jaučiamas mūsų kūno pajautimais, arba jeigu ne pats kūnas, tai bent to kūno ypatybēs, kaipo elektra, kad jisai persikeldamas arba perkeliamas iš vienos vietos į kitą užima laiką ir kelią.

Dūšios ypatybēs yra tos: žmogaus mislys, protas, liuosa valia. Mūsų mintims nēra jokių rubežių, nei laiko, nei erdvēs, nei greitumo.

Mes savo protu, savo mintimi ir savo liuosa valia galime svajot ir mąstyt apie savo kasdieninius reikalus, galime persikelt į dangų, pragarą, į Lietuvą, ant saulēs ir žvaigždžių, į gelmes jurių, į vidurius žemēs. Vienu žodžiu sakant, kur tik mes norime, mes galime persikelt į tuos amžius, kada dar źemēs ir šio pasaulio nebuvo ir į tuos amžius, kada jau šio pasaulio vēl nebus. Žodžiu sakant, mes laiko rubežių nežinome. Mes vienoje valandēlēje galime apsvajot, aplakstyt visus pasaulio kraštus kartu. Iš Amerikos galima persikelt pas savuosius į Lietuvą, nesiekiant vandenyno, nei Vokietijos. Reiškia dūšios ypatybēs nereikalauja savo persikēlimui iš vienos vietos į kitą nei laiko, nei kelio: nežino rubežių nei tolumo, nei laiko dūšia amžina. Tą mes matome iš dūšios ypatybių. O žinodami, kad yra daikto ypatybēs, tai tur būt ir pats daiktas. O ką bedieviai sako, kad dūšios nēra, nes jie jos nesuradę, tai jau pirmiau išaiškinau, delko jie jos nesurado. Tai yra delto, kad dūšia yra ne kūnas, bet dvasia.

Dar gal kas pasakytumēt, kad protą ir valią turi ir gyvuliai. Tas netiesa. Tokio proto kokį turi žmogus gyvuliai neturi. Gyvuliai turi tiktai instinktą.

Kitas pasakysite: o kodel mano šuva žino kada aš piktas, o kada ne? Tiesa, kitas šuva yra gana gudrus, bet tas yra jo ne protas, bet instinktas. Jisai iš pripratimo ir prityrimo instinktyviai supranta daugelį dalykų, o kaip kurios ypatybēs tai yra net prigimtos kaip kurioms gyvulių rūšims. Ir taip vieni šunes geri namams dabot, kiti medžioklei, kiti gi ganymui bandos... bet tai čia ne jų protas, tiktai prigimtas išsitobulinęs instinktas. Todel mes ir nematome nei vieno gyvulio einančio mokslus ir užsiimančio protišku darbu: nematome

mes iš gyvulių nei advokatų, nei daktarų, nei pramonininkų delto, kad gyvuliai proto neturi, o vadovaujasi vien savo instinktu, nors kartais ir gana akyvu.

Žmogaus dūšios dar viena yra žymi ypatybē, tai ilgēsis ir veržimasis prie Dievo. Ir kuris žmogus geriaus Dievą pažysta ir myli, tuo labiau jo dūšia veržiasi prie tobulybēs, kad prisiartinti prie savo Sutvertojaus ir tapti panašesnē į Jį.

Yra tokie, kurie nebepažysta Dievo ir jų jausmai užslopinti, atbukinti. Jiems gali pasakot apie dūšią, apie Dievą, taip kaip tam apjakēliui apie saulēs spindulių skaistumą, apie pazarēlēs ir vaivorykštēs varsas, arba kurčiam apie muzikos malonumą, tai lygiai tepeši. Bet tuomi jų nematymu, negirdējimu, nenustos nei saulēs spinduliai, pazarēlē, vaivorykštē savo skaistumo, nei muzikos meliodijos ir akordai malonumo. Čionai viskas slepiasi vien tame, kad jie yra apjakę ir apkurtę, tai yra nelaimingi, kuriems reikalingas yra gydytojas, o rasi dar daugelis jų išgytų jei norētų sveikatos. Bet tai čia ne mano reikalas, tesižino kožnas patsai savimi, o **kas tiesos trokš** ir norēs, tam ją surast ir pažint duos Dievas progą ir padēs — tik tegul ieško, taip kaip sveikatos. Mesgi broliai ir seselēs dēkavokime Viešpačiui už Jo šv. malonę, už sveikatą kūno ir už dūšios prakilniąsias ypatybes ir tobulumą, o stengkimēs taip gyventi, kad ta mūsų dūšia pasiektų savo siekį, t. y. susivienytų su V. Dievu ir būtų laiminga per amžius. Nes mes ją turime vienui-vieną geriausią.

Ir nors mes jos ir nematome, tečiaus atjausdami jos ypatybes, savo protu suprantame josios buvimą. O tuos mūsų proto nurodymus sudrūtina ir patvirtina šv. mūsų katalikiškos Bažnyčios mokslas ir visų tautų ir amžių į tai

tikėjimas, tai yra tikėjimas į pomirtinį gyvenimą, kurį kartu su dūšia Dievas įkvėpė į kožno žmogaus širdį, kurį bedieviai stengiasi išgriaut, bet už dyką vargšai darbuojasi.

Ar kilo žmogus iš bezdžionės?

Mūsų bedieviai ir bedievukai prisispyrę stengiasi žmonėms inkalbėt, būk žmogus paeinąs iš bezdžionės, arba kad nuosekliaus sakant, žmogus esąs viena iš geresniųjų bezdžionių veislių. Jie tą viską daro su tuomi tikslu, kad užslopinus savo sąžinės krimtimo balsą, kursai jiems primena jų prasižengimus prieš Viešpaties Dievo įstatymus ir bausmes už tas kaltes gresiančias pomirtiniame gyvenime. Tai kad nuo to graužimo sąžinės atsikratyt, arba bent užslopinti, jie, bedieviai ir stengiasi sau įsikalbėt, kad esą bezdžionių vaikai, tai yra gyvuliai ir tuomi pačiu neturį dūšios, kuri su mirčia pranyksta, kaip burbulas vandenyje. Ir Viešpats Dievas neturėsiąs nei ką baust, nei glaust, nes jų nebūsią.

Taigi mes ir pagalvokime bent kiek apie tai, o pamatysime ar tas yra taip, kaip jie mano ir skelbia, ar ne?

Kaip mes žinome iš geologijos ir geografijos mokslo, tai žemė kitados labai senai buvo tokiame karščio stovyje, kad visa buvo ištirpusi taip, kaip liejama liejyklose geležis. Tas faktas, tai neprasimanymas arba svajonė. bet tikrių tikriausia tiesa, moksliškai prirodyta ir pripažinta.

Jeigu jau žemē buvo tokia karšta, tai ant jos jokio gyvūno, nei augalo sēklos negalējo būti, nes būtų sudegusios, — taíp sveikas protas rodo.

Ilgainiui ta žemē atvēso, ant jos paviršiaus atsirado sukietējusi pluta, tai yra kieta žemē, ir tas viskas įvyko visiškai naturaliu būdu. Kiek tas procesas, žemēs atšalimo ir susitvērimo plutos, užēmē laiko: tūkstančius, milijonus ar milijardus metų, mums tas nesvarbu, bet tą mes labai gerai suprantame, kad tas viskas iš tos pačios žemēs medžiagos galējo pasidaryt ir pasidarē. Nes prie tam tinkamo laipsnio šilumos, visi kieti kūnai pavirsta į skystus, pasileidžia, sutirpsta, o dar daugiau šildant pavirsta į garus, gazus — dujas. O prie tinkamo laipsnio atšalimo, atvēsimo taip pat dujos garai persikeičia į skystus ir į kietus kūnus. Ir čia yra tiktai persikeitimas tos pačios medžiagos į kitokią, tinkamą esančioms aplinkybēms išvaizdą arba formą, ir daugiaus nieko.

Bedieviai sako, kad ant žemēs augmenys atsiradę patys per savę, paskui tie augmenys taip išsitobulinę, kad kaip kurie iš jų pasidarę gyvais, o toliaus evoliucijos keliu besitobulindami išaugę į visokias gyvulių veisles ir rūšis, ir galų gale iš vienos tokių gyvulių veislēs išsivysčiusi bezdžionē. Ta bezdžionių veislē besitobulindama priējusi prie to, kad viena bezdžionē gavusi žmogišką protą, tai yra tapusi žmogumi, na, ir užbaigtas kriukis. Trumpais žodžiais išsireiškiant, taip išrodo visa bedievybēs gudrybē. Ant kiek jinai yra pamatuota, tai toliaus paregēsime.

Mes visi gerai žinome tą faktą, kad pats neturēdamas kokio daikto ir kitam jo duot negali, o mes matome, kad žemē buvo, taip sakant, negyva, nes jinai nei jaučia, nei auga, nei dauginasi, veisiasi.

Sēklų ant žemēs nebuvo, nes jeigu būtų buvusios, tai nuo karščio būtų sudegusios, tai iš kurgi ant žemēs atsirado žolē ir kiti augalai, kurie jau tur šiokią tokią savotišką gyvybę, nes auga ir dauginasi, veisiasi.

Sēklos išdygimui nebuvo, o žemē tos gyvybēs augalams duot negalējo, nes pati žemē jos neturējo.

Tai čia aiškiai pasirodo, kad kas nors turējo būt taip galingas, kurs galējo sutvert ir sutvērē ant žemēs žolę ir davē jai jos gyvybę ir galę augti ir dauginties, veisties. O kad iš nieko sutvert ką nors reikia begalinio proto ir begalinēs galybēs, o tokį begalinį protą ir galybę gal turēt tiktai Dievas, delto mes tikime ir tvirtiname, kad augmenis, augančius ant žemēs, sutvērē Dievas, nes ištikrųjų tas taip ir buvo.

Mes žinome, kad Dievas sutvērē augmenis, Dievas sutvērē ir gyvūnus. Bet prisižiūrēkime, ar galējo iš augmenų pasidaryt gyvūnai. Del geresnio supratimo šio klausimo, mes apsvarstysime, kuomi užvis labiausia gyvūnai skiriasi nuo augmenų. Mes matome, kad augmenys nuo žemēs labiausia tuomi skiriasi, kad jie auga, veisiasi, dauginasi, reiškia, dygsta ir miršta. O gyvūnai nuo augmenų tuomi skiriasi, kad jie netik ką auga veisiasi, gema, miršta, bet jie ir **jaučia.**

Jeigu mes suduosime per akmenį arba per žemę, tai jie nejaus, nes jie netur jokios gyvybēs; taip-pat užgavus per bile kokį augmenį jisai taip-pat nejaus. Bet jeigu mes užgausime bent kokį gyvą Dievo sutvērimą ar sutvērimēlį, tai jisai jaus. Arba, teisingiau sakant, tai kiekvienas gyvis tuomi skiriasi nuo augmenų, kad jisai jaučia ir gal savo jausmus tam tikrais būdais išreikšti.

Kaip mes matēme, kad augmenys neturējo jausmo, delto jie ir gyvūnams jausmo duot

negalējo, o tai galējo tiktai tas padaryt, kas gal viską padaryt iš nieko, tai yra Dievas.

Bedieviai, sako, gyvis pats iš savęs atsirado, sako, ar mes nematome, kaip sūrio šmotelyje arba mēsos gabale atsiranda kirminai, arba nešvarioj lovoj blusos ir tt. Tas tiesa, atsiranda mēsoje arba sūryje kirminai, bet kirminų perus atnešē oras, o jie tiktai radę tinkamas sau veisimosi aplinkybes, išsivysto ir veisiasi.

Keletą metų atgal Francūzijos bedieviai norējo užgēdinti katalikus ir prirodyt, kad ištikrųjų gyvis iš žemēs atsiranda. Jie darē taip: paēmē stiklinę, indējo į ją žemių ir užpečētijo, po kelių savaičių atpečētijo. Atidaro stiklinę, žiūri per stiklus — įvairaus gyvio stiklinēje pilna. Ir sako katalikams: na, ką, ar ne mūsų teisybē, ar gyvis ne iš žemēs atsiranda? Bet katalikai sako: palaukit vyrai, to gyvio kiaušiniai arba užmazgos galējo būti toje žemēje ir išsiperēt.

Tai paēmē žemę, išvirino ir indēję į stiklinę užpečētijo. Po nekurio laiko pažiūri į stiklinę, gyvio yra, ir jau bedieviai katalikams neduoda nei išsižiot, sako, žiūrēkit kaip yra... Bet prisidējo prie šio dalyko vienas geras katalikas mokslavyris, garsusis Paryžiaus universiteto profesorius ir išradējas p. L. Pasteur'is. Jisai sako: cit, vaikai; dar negalas. Sako reikia žemę išvirint, ir į tą bonką leidžiant, reikia perleist per tam tikrus prietaisus, kad juose išdegtų visi mikrobai ir bakterijų perai, ir jeigu tada toje žemēje atsiras gyvis, tai bus jūsų tiesa ir mes katalikai intikēsime. Padarē taip, kaip sakē, laukē vieną savaitę, kitą ir keliolik ą kaip nēr gyvio, taip nēr ir pasirodē, kad katalikų viršus, kad iš žemēs gyvis atsirasti be perų negali.

Mes jau matēme, kad augmenys nuo žemēs tuomi skiriasi, kad jie dygsta, dauginasi,

veisiasi ir nyksta arba miršta. Matome, kad gyvūnai nuo augmenų tuomi skiriasi, kad jie jaučia ir daugelis tuos jausmus gali išreikšti ir veik visi gyvūnai tur tą ypatybę, kad gal savo gyvumą apreikšt savo krutējimu.

Dabar paklausiu tamstų, kuomi skiriasi žmogus nuo gyvunų, nuo gyvulių, na kad ir nuo bezdžionēs. Žmogus nuo gyvūnų skiriasi savo žmogišku protu, liuosa valia, tai yra dūšia, kurios kaip iš šv. tikējimo mokslo žinome, tai gyvuliai neturi.

Joks gyvulys proto neturi, tiktai tur instinktą, kuriuomi vadovaujasi savo gyvenimo reikaluose ir atsitikimuose.

Gal tamstos manote, kad tas ne tiesa. Sakysit, kad šuo ir arklys tur protą delto, kad jie botagą pamatę supranta, kad juos muši, ir pažįsta savo šeimyninką ir savuosius. Ir net supranta, kada jų ponas piktas ir kada linksmas. Tas tiesa, gyvuliai daug ką supranta ir atjaučia, bet tai jie pasiekia ne savo protu, bet savo instinktu ir prityrimu.

Ir jeigu mes žinome, kad joks gyvis, o drauge ir bezdžionē neturi proto, tai jie ir žmogui jo duot negalējo ir tuomi pačiu pasitvirtina ta tiesa, kad žmogus negalējo išsivystyt iš bezdžionēs, o jį turējo sutvert Tas, Kurs viens viską gal sutvert iš nieko, tai yra Dievas.

Mokslinčiai taip vadinami antropologai labai aiškiai nurodo moksliškais būdais, kodel ir delko negalējo žmogus išsivystyti iš bezdžionēs, bet tie dalykai mažai mokytam žmogui sunkiai suprantami, nes ten vartojama moksliška nomenklatūra, išsireiškimai, terminai ir užvardijimai, o tiems visiems dalykams, kad juos gerai suprast, tai reikalingas tam tikras apsišvietimas tai yra mokslo laipsnis.

Norėdami parodyt, kad ir gyvuliai turi protą, bedieviai nesigailėdami pinigų, buvo intaisę bezdžionėms apšvietos mokyklas ir mokino tuos gyvulėlius visokiais būdais per ilgus metus - ir nieko neišmokino, gyvulėliai, kaip buvę taip ir pasiliko gyvuliais, sugriuvo visas bedievių triusas, nedavęs to, ko nuo jo tikėtasi — panašaus žmogaus proto.

Delto ir mes, broliai, neapsirinkame tikėdami į tai, kad mus V. Dievas sutvērē, o į tai tikēdami stengkimēs ir gyvent pagal Viešpaties nurodytų tiesų, tai yra, pagal Kristaus mokslą, pagal mokslą Šv. Katalikų Bažnyčios.

O ne susidėkime su tais, kurie Dievo nepripažindami, nor gyvuliškai gyventi ir savo gyvuliškus darbus stengiasi išteisinti prisisegdami sau išsvajotąjį paējimą iš bezdžionių.

Gal Viešpats ir jiems kada nors suteiks savo šventą malonę ir proto bent kibirkštėlę, o supratę savo klaidą gal ir jie atsivers prie Dievo, tai to mes jiems iš širdies velykime, o patys neklyskime, bet stengkimēs savo geru gyvenimu duot jiems gerą pavyzdį, o susilauksime laimēs šiame gyvenime ir po mirties.

Nes mes ne gyvuliai, ne bezdžionių ainiai, bet žmonēs su kūnu ir dūšia; mes savyje Dievo paveikslą nešiojame.

Ar apsunkina žmogų Dievo įsakymai?

Kiek mes, broliai, prisiklauseme nuo visokių nepraustburnių įvairių blevizgojimų ir burnojimų ant mūsų švento tikējimo apeigų, papročių, ant mūsų paties šv. tikējimo, kiek mes prisiklausome niekininių paties V. Dievo, o labiausia Jo šv. prisakymų ir prirodinējimų, būk tie prisakymai esą ne geri, būk jie apsunkiną žmogaus gyvenimą, būk jie varžo laisvę ir mokslą, apšvietą: abelnai visą žmonijos kulturą; būk tie prisakymai esą vien kvailybēs senovēs palaikai ir fanatizmo prietarai — tai mums net ir ausys atbunka beklausant ir dažnai žmogus neturi noro nei ant prakalbų eit, nes iš anksto jau sau įsivaizdini, kokių tenai bedieviškų blevizgojimų perlais tave raudonieji draugučiai pavaišins, ir kokią moralę skriaudą ir įžeidimą savo tikējimiškų jausmų priverstas būsi iškentēt varde etikos pagodojimo.

Nekurie silpnatikiai, teisingiau sakant, neturēję progos, arba per apsileidimą ir neatidą nepažinę gerai nei pačių pamatinių žinių ir dēsnių šv. tikējimo, nuolatos girdēdami tokiuos užsipuldinējimus, ilgainiui pradeda apsileist ir atšalt tikējime, o galiausia, kaip kurie, tai net ir pavirsta tikrai nelaimingais bedievukais — o kas toliaus seka — ištvirkēliais.

Ne mano užduotis ir tiesa apgint nuo užpuolikų, ir išaiškint šv. tikējimo tiesas. Ant to yra gerbiamieji kunigai, kurie tur tam tinkamus moksliškus išsilavinimus ir ant to yra pasišventę. Žinoma, jie tuos dalykus ir atlieka gerai ir rimtai — kaip priguli.

Aš sumaniau keletą žodžių parašyt tiktai tiems, kurie jokių rimtų raštų neskaito ir geru, rimtu mokslu nesinaudoja. Tikiuosi, kad

tokiems ir mano žodžiai bus bent kiek naudingi.

Tik nemislykit broliai, kad aš čia katekizmą pradėsiu rašyt — visiškai ne.

Aš taip sau biskelį paporysiu, kaip pupučio pasaką, tik netingėkite paklausyt, o bus viskas gerai — kaip ant ledo.

Pasakoja mums bedieviai, kad visi prisakymai niekai, o šv. mūsų tikėjimas ant tų prisakymų remia visą savo mokslą. Iš to aišku, kad viena pusė klysta, tik nežinia katra, delto mes nepatingėsime peržiurėt iš eilės visus V. Dievo prisakymus. o tas mums padaryt nebus labai sunku, kadangi mes visi juos iš atminties mokame, nes mus jų išmokino mieliausios mūsų motinėlės dar tada, kada mes į jų sijoną savo mažytėmis rankytėmis įsikabinę laikėmės ir visose nelaimėse geresnio prietelio ir apginėjo už jas nežinojome, o po teisybei pasakius, tai ir neturėjome. Kada dar mes buvome nekalti, kaip aniolėliai ir linksmai čiauškėjome kaip paukšteliai; kada dar į mus visas pasaulis šypsojosi o vargus, norinčius mus praryt, mūsų mieliausi tėvelis ir motinėlė savo kruvinais pečiais ir pūslėtomis rankomis nuo mūsų nublokšdavo į šalį.

Buvome laimingi visi tie, kurie turėjome kūdikystėje tikinčius, mylinčius, dorus tėvelius, auklėtojus. Ir tai tie geriausi mūsų tėveliai, ta mieliausioji motinėlė, kuri mus taip labai, labai mylėjo, per dieneles sunkiais vargeliais nuvarginta, vakarais nutraukdama savo poilsio valandas, savo mieliausius vaikelius, tave ir mane mokino svarbiausio, reikalingiausio ir didžiausio mokslo, pamato visų kitų mokslų — poterėlių ir V. Dievo prisakymų.

Ir taip ilgai mokino, vargo, skurdo, kamavosi, žodelį po žodelio sakydama savo vaike-

liui. Ar-gi tai galėtų tas mokslas būt negeras, jeigu motinėlė taip uoliai darbavosi, kad tik mus jo išmokinus, ne, tas niekados negali būti, pati žmogaus prigimtis tam priešinasi.

Mūsų motinėlė, ne koks ten raudoną kaklaryšį pasirišęs pienburnis ir vėjavaikis, svieto padauža, žmonijos turtų lygintojas ar laisvamanis. Mūsų motinėlė savo motiniška širdžia atjautė, o savo lietuvišku praktišku protu suprato, ko jos vaikeliams labiausia reikia, dėlto ir negailėjo savo triuso ir pasišventimo.

Neturėk svetimų dievų; neimsi Dievo vardo bereikalo.

Jeigu žmogus paeina nuo Dievo, tai ir priedermę tur gerbti savo Viešpatį ir Jo vardą godot, nes kiekvienas žmogus savo mylimų ypatų vardus pagodoja ir gerbia, o dar labiaus savo tėvų ir didelių geradėjų. O kurgi mes rasime didesnį geradarį už Viešpatį Dievą, kurs mus iš nieko sutvėrė ir visokiomis malonėmis taip gausiai aprūpino.

Atmink šventą dieną švęst.

Ar-gi tai ne maloniausio tėvo prisakymas. Žmogus darbuojasi, prakaituoja, vargsta per šešias dienas savaitėje. Viešpats jam liepia nors septintąją dienelę pasilsėt nuo žemiškų darbų ir rūpesnių, o savo mintis pakelt prie apmąstymo savo dvasios reikalų, svarbiausio savo gyvenimo tikslo. Kad pasiprašius pagelbos Augščiausiojo, atsilsėjus per šventę, vėl įgautumėm naujų spėkų pakėlimui ir pergalėjimui laukiančių mus vargų, darbų ir nelaimių.

Tikrai maloniausias tėvas savo kūdikiui geresnio prisakymo nebūtų sugalvojęs.

Godok tėvą ir motiną tavo.

Koks-gi galėtų būt teisingesnis ir protingesnis prisakymas. Tėvai vargsta augindami vaikučius, kiek jie vargo ir triuso pakelia, tai tik tie tikrai žino, kurie yra tėvais ir augina savo vaikus. Ir jeigu tie vaikai nemylėtų savo tėvų , ir juos senatvėje ar nelaimėje apleistų ir užmirštų, tai ko tokie vaikai būtų verti? Delto Viešpats ir prisakė mylėt tėvus.

Meilė už meilę.

O kurioje šeimynoje meilė viešpatauja ,ta šeimyna laiminga, kad ir didžiausiuose vargeliuose būdama.

Neužmušk.

Viešpats mus labiausia myli ir iš didžiausios malonės apdovanojo gyvybe. Didžiausią skriaudą žmogui padarytų tas, kuris atimtų jo gyvybę, jį užmušdamas.

Delto Dievas ir prisako neužmušt, nedaryt žmogaus gyvybei skriaudos.

O prisakymai ir įstatymai uždraudžianti artimo skriaudą, kaip visi gerai žinome, kad geriausi ir teisingiausi prisakymai.

Nesvetimoteriauk.

Katalikai moterystę pripažįsta šv. sakramentu ir moterystės ryšį iki grabo lentos neatrišamu mazgu. Delto ir laiko visokį prasižengimą prieš moterystės viens antram ištikimybę. labai sunkiu prasižengimu. Ir tas yra visiškai naturaliai. Ir kas laužytų tą prisakymą, tas būtų nedoriausiu žmogumi. Moterystė, tai yra žmogiškos meilės žiedai, kvietkos, o moterystės meilės vaisiai, tai jų kūdikiai, dėlto ir

Viešpats, kurs palaimino moterystę, pagerbdamas šventumą ir prakilnumą to, taip sakant, meilēs žiedo, ir uždraudžia visokį jo pažeminimą ir suteršimą visu tuo, kas gali mažint, pakenkt arba ardyt šventą meilę, vedusiųjų didžiausią laimę ir šeimyniškos doros pamatą.

Nevogk, nekalbēk nteisiai.

Ar-gi gal būt didesnis piktadarys, kaip vagis ir apkalbētojas žmogaus. Vagis pavagia sunkiai uždirbtą ir sučēdytą žmogui kartais reikalingiausį skatiką. O apkalbētojas melagystēmis pavagia nuo žmogaus gerą vardą ir kartais padaro žmogui didžiausią nelaimę. Viešpats Dievas, kaipo maloniausias mūsų Tēvas, uždraudžia tokius darbus. Viešpats nori , kad visi būtumēm teisingi ir viens kito neskriaustumēme.

Nege'sk moteries artimo tavo.

Viešpats užgina geidimą svetimų moterų ir labai teisingai, o jeigu tik visi žmonēs tą prisakymą pildytų, tai nebūtų nei vienos suirusios ir nelaimingos šeimynos, moterystēs ir būtų žmonija laiminga, o Viešpats tai tik to ir tenori.

Negeisk jokio daikto, kurs yra tavo artimo.

Jeigu tą prisakymą visi pildytų, būtų gyvenimas ant žemēs tikras rojus: Nebūtų nei kapitalistų,čiulpiančių žmonių prakaitą ir kraują, nebūtų nei kraujagerių valdonų skerdžiančių milijonus niekuom nekaltų žmonelių ir nebūtų badaujančių proletarų milijoninių minių,

— visi būtų sotūs, apsirėdę ir laimingi. Juk ant mūsų žemelės gērybių yra tiek ir tiek — visiems visko per pilnai. O kad mes nedateklius kenčiame, tai vien per godumą kapitalistų, ir per negerą sutvarkymą visuomeniško gyvenimo. O tame tai ne Dievo prisakymai kalti, bet kalta pati žmonija. Kam gerai nesusitvarko, kam duodasi save išnaudot ir skriaust. Ir nebereikalo Dievas davē žmonijai protą ir liuosą valią, kam duoda tam protui ir tai valiai rūdyti? Kodēl nesidarbuoja del pagerinimo savo būvio.

Priežodis sako, kad Dievas sakąs: "Storokis, žmogau, ir aš padēsiu." Šimtai būdų yra pagerinimui žmonijos būvio, tik reikia netingēti jais naudoties ir padēt — daug, daug triuso ir pasišventimo.

Laisvamaniai tankiai mums primeta, kad mes neesame laisvi, jog vaikščiojame išpažinties.

Tai netiesa.

Išpažintis doro, tikinčio žmogaus laisvēs nevaržo, bet priešingai. Išpažintis, tai ir yra didžiausiu laisvēs apsireiškimu.

Nei viens vergas savo ponui nedrįs pasisakyt savo prasižengimus. Nes jis žino, kad jį už tai laukia bausmē.

O tikintis žmogus, kursai myli savo geriausįjį — Dangišką Tēvą, prasikaltęs prieš Jo šv. meilēs prisakymą, jaučia sunkumą savo nusidējimų ir graužimą savo sąžinēs, delto susigraudinęs prisižada pataisyt savo gyvenimą, atlygint skriaudas kitiems padarytas, ir eina prie šv. išpažinties, kad susivienyt su Viešpačiu Dievu — ir būti laimingu. Ir po gerai atliktos išpažinties susivienijęs su savo mieliausiu Dangišku Tēvu, apturi tą laisvę, kuri yra

tikroji laisvē, tai yra **rami sąžinē.** O kas netur ramios sąžinēs, tas nēra laisvas ir laisvēs malonumų nesupranta.

Iš to trumpo perbēgimo matome, broliai ir seselēs, kad visi šmeižimai ir užsipuldinējimai ant mūsų šv. tikējimo ir Viešpaties prisakymų neturi savyje jokio pamato, o vien tik ištvirkēlių, mažos doros žmonių nedori darbai.

Delto neprisidēkime prie jų prieštikējimiškų "laisvų" draugijų, tegul jie sau darbuojasi vieni. O mes dirbkime išsijuosę savo katalikiškose draugijose ir organizacijose. Ir griaukime laisvamanybēs ir ištvirkimo prietarus. O ateis tas laikas, kad savo triuso gerais vaisiais pasidžiaugsime, jeigu ne mes, tai bent busimosios žmonijos gentkartēs.

O už savo gerą ir dorą darbą, kad dabar ir kentēsime persekiojimus, tai mažmožis, neverta ant to nei domos atkreipt. Juk tam ir pasaulis yra, kad kovot.

